

CZECH ABSTRACTS TSCHECHISCHE ZUSAMMENFASSUNGEN

ABSTRAKTY

LÁSZLÓ ANTAL Z. (s. 3)

Dopad měnícího se vnímání pojmu „času“ na demografický proces: Předmětem této studie je především hodnocení demografické změny, které se projevuje v posledních deseti letech a dopadu měnícího se vnímání času, jenž by mohlo pomoci přiblížit a pochopit tento společenský jev, který by se v budoucnu mohl negativně projevit. Studie zkoumá dopad měnícího se vnímání času na počet porodů, boj za prodloužení života a dokonce způsob, jakým měnící se vnímání ovlivňuje „strom věku“ a zároveň budoucnost celého společenství. Ve většině průmyslově vyspělých zemí se nové vnímání času dostalo do „dominantní“ a „vládnoucí“ pozice (dle Thomase Kuhna v jeho díle o změně paradigmatu). Tento aspekt má přímý vliv na snížení počtu porodů jak uvedl ve své hlavní přednášce na Evropském demografickém kongresu v r. 1998 i D.A. Coleman: „Není jasné, proč by vzdělaní lidé měli chtít mít děti.“ Výzkumné výsledky v této oblasti prokázaly, že se následkem potlačení významu sakrálních aspektů snižuje stabilita manželství (spolužití) i počet porodů. Mentalita, která připouští, že „lidský čas na zemi je omezený“ vede k strachu ze smrti, což ještě posiluje boj za prodloužený života. Proto má prodloužení života zásadní roli v lékařství a i v životě moderního člověka. Lékařství se snaží plně reagovat na společenské požadavky a přispívá, mimo jiné, k prodloužení života, ale zároveň k snižování počtu porodů. Takže se následkem změny paradigmatu vnímání času změnil i tvar „stromu věku“, jehož koruna rozrostla, kým ve spodní části došlo k zmenšení. Bude-li tato tendence pokračovat, bude ohrožena budoucnost celé společnosti.

Klíčové výrazy: demografie, sakrální aspekty, vnímání času, prodloužení života, počet porodů, společenství, budoucnost

MICHAEL MANDERSCHIED & CORINNA TRÖNDLE (s. 21)

Úloha lidové církve při společenských změnách v Německu: V době předcházející novověku tvořily církve a společnost pevný celek, ale již na začátku novověku došlo k sekularizaci (či postupnému mizení náboženství a jeho vlivu z veřejného prostoru). V novověku se vytvořila diferencovaná společnost, ve které koexistují rozličné sociální subsystemy. Náboženství a církve ztratily svou předchozí moc (ohledně zastupitelství) a zmizela i sociální prostředí, která tradičně náležela církvi. Zmenšení počtu věřících také svědčí o procesu individualizace. V postmoderním společenství se projevuje pluralizace životních stylů. Pojem „společenství zážitků“ tvoří podstatu postmoderního společenství, ve kterém hrají estetika a životní styl významnou roli. Tradiční modely takovéto složité společenské vztahy neberou v úvahu. Model tzv. „Sinus-Milieus“ prozkoumává nejenom sociálně-ekonomické podmínky života, ale soustřeďuje se i na hodnotovou orientaci, životní styl a estetické preference. Závazek k rozpouštějícímu se tradicio-

nálnímu sociálnímu prostředí je překážkou budoucího rozvoje západoevropské církve. Za účelem zajištění budoucnosti západoevropských církví v postmoderní společnosti, se musí duchovní vůdci rozhodnout, jakým způsobem chtějí oslovit lidi kolem sebe (dle příkladu působení apoštola Pavla 1 Kor. 9:19–23). Návrhy této studie poskytují informace v té oblasti.

Klíčové výrazy: církev, společenství, novověk, individualizace, životní styl, postmodernismus, pluralismus, společenství zážitků, společenské „milieu“, Sinus-Milieus, sociální prostředí

RÓBERT BÓDIZS, PÉTER SIMOR, SZILVIA CSÓKA, MÁRK BÉRDI & MÁRIA S. KOPP (s. 35)

Sny a podpora zdraví: Teoretická úvaha a různé epidemiologické poznámky: Promítání se tematických okruhů s emocionálním významem a emocionální rovnováhy ve snech podporují neurofyziologické i psychologické vyšetření. Mnoho důkazů svědčí o tom, že sny hrají významnou roli ve vývoji emocionálního života tím, že vyvolávají narativní struktury a obohacují naši zásobu emocionálních zážitků novými asociacemi a pomáhají snižovat nebo vyrovnávat emocionální napětí po probuzení. Vzhledem k tomu, že pojem zdraví znamená nejenom duševní a tělesné zdraví, ale také úroveň společenského blahobytu, není překvapující, že se tento blahobyt odráží ve snech. Takovýto způsob teoretického uvažování odpovídá předběžně provedené analýze průzkumu „Epidemiologický panel Hungarostudy“, jež ukazuje významnou souvislost mezi sněním a zdravím. Výsledky rovněž ukazují, že míra citového napětí ve snech odpovídá ukazatelům zdravotního stavu, a jsou v souvislosti s počtem dní pracovní neschopnosti a subjektivním blahobytem. Ve snech se negativní pocity váží k nemoci, kladné emoce jsou ve vztahu se zdravím. Tyto návaznosti jsou však jen částečně vysvětleny nemocí, náladou po probuzení a blahobytem. Výsledky mají prokázat, zdali odpovědi na jednotlivé otázky zaměřené na emotivní charakter snů mohou poskytnout informace o všeobecném mentálním a fyzickém zdraví osob.

Klíčové výrazy: snění, noční můra, spánek REM, zdraví, osobní spokojenost, pocity, blahobyt

JÁNOS HARMATTA & ROGER CSÁKY-PALLAVICINI (s. 63)

Neobjevené kapitoly naší společné minulosti: Časopis *European Journal of Mental Health* zahajuje nový článkový seriál, jenž se zabývá historií pracovních příležitostí v pomocných oblastech (psychoterapie, charitativní práce, pedagogika) se zvláštním ohledem na dopad diktatorského režimu v období státního socialismu. Za účelem rehabilitace lidských hodnot v humanitních oblastech musíme především porozumět důvodům vzniku poškození. Dále musíme podporovat přizpůsobování nových hodnot prostřednictvím vytvoření širších podmínek pro vyjadřování hodnot a zajistit dostatečný čas pro socializaci. Pro splnění těchto cílů je třeba najít zdroje a umožnit spolupráci odborníků z postsocialistických zemí a pochopit nové a mimořádné možnosti společných postupů. Analýza různých schémat diktatury, stejně jako rozbor jejich popisu v různých studiích by také znamenalo významnou pomoc při novém formulování obrazu minulosti. Je třeba vzít v úvahu i názory odborníků, kteří uvedenou dobu zažili a mohou tedy poskytnout vlastní zkušenosti a zážitky. Čím víc studií bude získáno, tím věrnější obraz tohoto období minulosti bude možné vytvořit.

Klíčové výrazy: diktatura, objevování minulosti, pedagogika, psychoterapie, diakonie, komunismus, státní socialismus, pomocné služby, retrospekce

HELLMUT PUSCHMANN (s. 69)

Je třeba spojit vše, co spolu souvisí: Charitativní služba v socialismu bývalé Německé demokratické republiky: V době socialismu poskytovala katolická církev v bývalé Německé demokratické republice mnohostranné služby, které měly silnou podporu věřících a proto mohla navázat blízké vztahy s farními komunitami. Poskytování pomoci neprobíhalo pouze na lokální úrovni ale i na úrovni státní, kdy bylo založeno síť sociálních institucí jako například domovů důchodců, nemocnic a pomocných škol nebo domovů pro osoby s mentálním postižením. Tyto služby byly využívány i osobami, které nenáležely k církvi. Důležité bylo, že tyto pomocné služby, které církev poskytovala, byly nezávislé, tedy mimo kontrolu státu. Hlavními podpůrnými orgány byly Německá katolická biskupská konference, Německá charitativní asociace, organizace Německých katolíků *Bonifatiuswerk* a kromě toho představovaly významnou pomoc i soukromé osoby. Po sjednocení Německa mohly charitativní organizace východoněmecké oblasti pokračovat svou společnou cestu již jako oficiální členové Německé charitativní asociace. Cestu, která je sice velmi ztěžována politikařením, ale která nikdy není beznadějná.

Klíčové výrazy: diakonie, NDR, Německo, katolická církev, komunismus, státní socialismus, diktatura, dějiny, retrospekce (pohled do minulosti), pomocné služby

IRINA TYMKOVA (s. 79)

„Caritas Christi urget nos“: Církevní diakonie v Rusku z hlediska vztahu církve a státu: Ve svém přehledu autor popisuje hlavní teologické principy týkající se sociální charakterizace ortodoxie a následovně zkoumá jejich příklady v křesťanských studiích patriarchů a v ruské nábožensko-filozofické literatuře. Popis dějinného rozvoje vztahu mezi církví a státem v Rusku umožňuje pochopit, do jaké míry ovlivňovaly tyto dvě moci (v dokonalé souhře) politickou funkci východní církve a jakým způsobem ovlivnily její sociálně-morální roli. V souhrnném přehledu autor posuzuje vliv perestrojky Michaila Gorbačovova na identitu ruské ortodoxie a rovněž hodnotí jakým způsobem mohla ortodoxie určit své nové socio-politické úkoly. Autor dále uvádí, že díky reformám si církev upevnila svou pozici v nové politice a po několika letech postupně přebrala roli státní církve. V následující kapitole autor provádí rozbor oblasti sociálních služeb v dějinách pravoslavné církve, a to od diakonické iniciativy klášterů v ranně křesťanském období po státem podporované dobročinné; cara služby období posledního ruského císaře. Získáme i stručný přehled o diakonické práci jiných křesťanských náboženství v Rusku. Studie je uzavřena analýzou dnešního vývoje církevních dobročinných služeb, které jsou ohraničené na charitativní práci. Od doby, kdy ruské společnosti žije v demokracii, se podmínky sociálních služeb církve se zásadně změnily.

Klíčové výrazy: diakonie, Rusko, dějiny, retrospekce, diktatura, pomocné služby, komunismus, církev, sociální služba, ortodoxie

ATTILA PILINSZKI & ZSUZSANNA LÁDONYI (s. 105)

Na cestě integrace: Prezentace pokračujícího empirického výzkumu, který se zaměřuje na dlouhodobou nezaměstnanost: Cílem studie je zkoumat společenskou integraci dlouhodobě nezaměstnaných osob. V posledních letech se systém péče o osoby postižené dlouhodobou

nezaměstnaností mnohokrát změnil. Nejvýznamnějším pokrokem je posílení kapacity sociální práce v rámci pomoci klientům, ta však vyžaduje odbornou přípravu která vyžaduje odbornou přípravu. Novou výzvou je zaměstnat a podporovat větší míru nezaměstnaných osob. Zpráva stručně popisuje výzkumné předpoklady a metodu výzkumu. V rámci tohoto se zaměřujeme na pracovní a sociální vztahy osob s pravidelnou podporou z jednoho budapešťského okresu.

Klíčové výrazy: nezaměstnanost, integrace/exkluze, podpora, sociální práce, Maďarsko